

Boven: toegangspoort van de plantage Bolivia. Onder: Johan de Blerk bij een illegaal gekapte kadushi.

investeerder die Bolivia wil ontwikkelen zich bewust is van de natuurwaarden van het gebied. Ook wijst hij erop dat Bolivia in het bestemmingsplan van Bonaire is aangemerkt als ‘open landschap’. “Dat houdt in dat het mag worden ontwikkeld. Frans Vinju heeft op ons verzoek een globaal plan opgesteld en hij heeft contact gehad met overheidsorganisaties en milieu- en natuurorganisaties. Hij is daarbij niet op bezwaren gestuit.”

Hij en zijn mede-eigenaren kunnen er niet mee akkoord gaan dat de ontwikkeling van Bolivia wordt getorpedeerd, schrijft Hart in zijn e-mail. “Dat verdient Bonaire ook niet.” Bij de verkoop van de kavels zullen door Bonaire Properties beperkingen worden opgelegd aan de kopers, meldt hij. “Daarbij staan bescherming van natuur, cultuur en milieu centraal.”

Te koop aangeboden

Bonaire Properties NV heeft het hele gebied kort geleden voor 12 miljoen Amerikaanse dollars te koop aangeboden aan de vereniging van eigenaren van vijftien woningen aan de meest zuidelijke rand van Bolivia. Eind jaren negentig zijn daar enkele percelen verkocht voor luxueuze woningbouw. De eigenaren, veelal Nederlanders, hadden destijds bedongen dat zij het recht op eerste koop hebben als het gebied te koop zou komen.

Het aanbod van 12 miljoen is afgeslagen. “Zo veel geld hebben wij echt niet liggen”, zegt Henk Nijland, bestuurslid van de vereniging van eigenaren van het klustertje landhuizen. Nijland, voormalig directielid van energiebedrijf Eneco, voert al geruime tijd campagne

tegen het bouwplan. Hij vindt dat het gebied verder met rust moeten worden gelaten. Hij is een *nimby* (*not in my backyard*), iemand die mooi woont in een mooi gebied, maar liever geen anderen in zijn achtertuin ziet.

“Ja, ik ben een nimby. Dat kan ik niet ontkennen”, zegt hij eerlijk op een terrasje in Kralendijk. “Ik wil dat in het gebied de rust behouden blijft en dat de natuur in stand wordt gehouden. Overal op Bonaire gaat de natuur achteruit, zelfs in het nationale park Washington Slagbaai, waar die geiten gewoon nog rondlopen. Die projectontwikkelaar wil Bolivia straks opsplitsen in kavels. Wat wordt daar straks gebouwd en voor wie? 1500 woningen erbij. Dat zijn zesduizend mensen, een derde van de huidige bevolking van Bonaire. Het is megalomaan.”

Volgens Nijland moet Bonaire een serieus natuurbesluit gaan voeren, wil het eiland op langere termijn leefbaar blijven. “Ik heb hier nog nooit iets van natuurbesluit gezien en ik kom hier al sinds 1992. Er zit een enorme kloof tussen wat er met de mond wordt beleden en wat wordt uitgevoerd.”

Serieus natuurbesluit betekent een wezenlijke ingreep in de economie, weet Nijland. “Je kiest dan voor een andere type toerisme, niet voor de enorme cruiseschepen die voor 24 uur duizenden passagiers naar dit eiland varen. Er is hier niemand die verantwoordelijkheid neemt, iedereen en alles – ook de natuurorganisaties – werkt langs elkaar heen. Dat zie je ook aan de 15.000 tot 30.000 geiten en 2000 ezels die hier vrij rondlopen. Iedereen weet dat het funest is voor de natuur, maar niemand pakt het probleem serieus aan.”

‘Wij hebben economische ontwikkeling nodig. Wij willen doorgroeien.’

Nijland benaderde in Nederland Natuurmonumenten en het Wereld Natuur Fonds om te vragen of zij Bolivia niet willen kopen. Tevergeefs. “Wij zijn niet actief in de overzeese gebiedsdelen en gemeenten”, schreef directeur Marc van den Tweel van Natuurmonumenten aan Nijland.

“Wij zijn op de hoogte”, zegt woordvoerder Dylan de Gruijl van het WNF in een reactie. “Dit is een belangrijk natuurgebied en grootschalige ontwikkeling schendt de natuurwaarden en de omliggende koraalriffen. Wij vinden dat dit hier niet gewenst is, zonder inachtneming van behoud van de natuurwaarden.” Het WNF heeft nauw contact is met partners op Bonaire, voegt hij eraan toe; mogelijk wordt gezamenlijk actie ondernomen zodra de bouwvergunningen worden aangevraagd.

Van de baan

James Kroon, gedeputeerde milieu op Bonaire, vindt de heibel over Bolivia misplaatst. “Ik heb er geen zorgen over”, zegt hij in zijn werkkamer op de bovenste etage van het bestuurskantoor op Plasa Reina Wilhelmina in Kralendijk. “Wij hebben economische ontwikkeling nodig op Bonaire. Wij willen doorgroeien, maar met behoud van natuur en cultuur.”

Slechts 7 procent van Bonaire is bebouwd, stelt Kroon, en het eilandbestuur is al veel terughouderder met bouwplannen dan bijvoorbeeld Aruba en Curaçao, waar grote hotels en appartementencomplexen het strand- en straatbeeld domineren. Kroon staat achter het plan voor Bolivia.

Maar dan verschijnt er, afgelopen zaterdag, een artikel in *Amigoe*, dagblad

op Bonaire. “Omstreden verkoop plantage Bolivia van de baan”, luidt de kop. De krant schrijft, na contact met Hart, dat de verkoop van de grond aan de projectontwikkelaar niet doorgaat. Meer wil Hart volgens de krant niet kwijt. Half januari volgt nadere informatie, zegt hij in *Amigoe*.

Een truc uitgehaald

Na vragen van *Trouw* verwijst Hart naar Meine Breemhaar, ondernemer uit Almere. Hij is de geheimzinnige investeerder in Bolivia. Breemhaar is multimiljonair en eigenaar van een kleine veertig bedrijven in Overijssel, Gelderland en Flevoland. Hij staat in de Quote 500, de lijst van rijkste Nederlanders.

Het bouwplan op Bonaire is niet van de baan, zo blijkt. Breemhaar heeft een truc uitgehaald om de grond in eigendom te krijgen. Toen bleek dat Nijland en zijn bureaus gebruik wilden maken van hun eerste recht op koop van Bolivia, niet van het hele terrein, maar wel van de naastgelegen percelen, besloot de investeerder Bonaire Properties NV dan maar in z’n geheel te kopen. Breemhaar is nu dus eigenaar van Bolivia én van nog enkele kleinere, voormalige plantages op Bonaire.

Breemhaar vindt de bezorgdheid overdreven. “Het gebied is bijna 3000 hectare groot. Op een heel klein deel van Bolivia willen we duizend woningen bouwen. Het gaat om hoogstens 2 procent van de oppervlakte. Bovendien, de natuur is daar echt niet ongerept. Het gebied is de laatste dertig jaar sterk verwaarloosd, het is nu een door geiten kaalgevreten bende. Door ons project zal het er alleen maar mooier en beter van worden, met meer natuur ook.”